

MANUAL
MED TIPS TIL TEMAER FOR DISKUSJON ETTER Å HA SETT FILMEN
TILFELLET JONAS

”Jeg vil være hos mamma, men det går ikke.”

Novellefilmen *Tilfellet Jonas* er en oppfølger av filmkonseptet *Fredag ettermiddag* fra 2013. *Fredag ettermiddag* handler om Jonas, 7 år og hans vei inn i barnevernet. I filmen *Tilfellet Jonas* er Jonas 10 år. Sara, moren hans, er rusmisbruker og bipolar. Hun bor på et behandlingshjem og Jonas plasseres i sitt første fosterhjem. Fosterforeldrene har også datteren Emilie, 12 år. Hun var først fosterdatter og er nå adoptert. Emilie er stjerne på jentelaget i fotball. Det var fosterfaren som oppdaget talentet hennes. Fosterfarens plan er å selge inn idrett og fotball til Jonas også. Barnevernet føler at Jonas er godt plassert. Det fører til at oppfølgingen av ham blir skjøvet til side av ulike grunner. Den unge vikaren på skolen ser at Jonas har det vanskelig. Skolearbeidet blir ikke fulgt opp, og han sliter med konsentrasjonen og sosialt. Rektor, som er venninne med fostermoren ser ikke på vikarens bekymring som et akutt problem. De må ikke ha for store forventninger til Jonas. Jonas er heldig. Han er i de aller beste hender. Jonas er vant til å forholde seg til mange og skiftende voksne, men ingen har spurt ham om hvem han er. Passer han inn i fosterfamilien?

Handlingen i filmen viser en mangelfull håndtering av tilfellet Jonas. Dette er en bevisst handling fra filmskaperne for å skape refleksjon og diskusjon rundt temaene som blir tatt opp i filmen.

1. BARNET MÅ FORHOLDE SEG TIL MANGE OG SKIFTENDE VOKSNE

SCENER:

Jonas ankomst til fosterfamilien. Han blir gjort oppmerksom på at han har fått en ny saksbehandler.

Jonas får besøk av tilsynsperson.

Vikaren Mathias forteller Jonas om ordningen med tillitsperson.

Jonas får besøk av ny saksbehandler.

Jonas drømmer om alle han som han har blitt nær, men som forsvinner igjen.

REFLEKSJON

Kan man redusere antall voksne som fosterbarnet trenger å forholde seg til?

Hvem er det som sikrer de helhetlige ansvaret for Jonas?

2 INTENSJON SOM FOSTERFORELDER.

SCENER:

Jonas ankommer og treffer hele familien. Fosterfaren forteller at han synes det er interessant å finne ut hva som bor av muligheter i barn og unge.

Jonas blir oppmuntret av fosterfaren i ulike sportsgrener, da sport er den eneste interessen fosterfaren kan tenke seg at Jonas skal ha.

Familien spiser middag og fostermorens sønn ringer fra Idrettsgymnasiet i Telemark.

Fostermor og fosterfar utenfor huset. Fosterfar lurert på om han angret.

Fosterfar snakker nedsettende til Jonas om hans evner og bakgrunn.

Fostermor har skjønt at hun og fosterfar har gått inn i rollen med ulik intensjon.

REFLEKSJON

Hvordan kan kommende fosterforeldre bevisstgjøre sin egen intensjon i rollen som fosterforelder?

Hvordan kan fosterforeldrene være sikre på hverandres intensjon før de går inn i rollen?

Hvordan kan man bruke tidsspennet mellom forberedende kurs for fosterforeldre og til de får tildelt et barn, for å bevare motivasjonen?

3. BIOLOGISK FAMILIE

SCENER:

Jonas treffer moren sin Sara i en park.

Jonas rydder opp etter middag og overhører fosterfarens nedsettende omtale av ham - og at han blir verre etter at han har sett moren.

Jonas ringer moren fra mobilen han fikk av henne, men abonnenten er ikke tilgjengelig - moren har ikke en telefon han kan ringe til.

REFLEKSJON

Hvordan kan barnet best få opprettholdt følelsesmessig nærhet til de biologiske foreldrene?

Hvordan poengtere viktigheten av:

Å respektere de biologiske foreldrene.

Å ikke snakke nedsettende om barnets biologiske foreldre, relasjonen til dem og deres bakgrunn.

4 HJELP TIL FOSTERFORELDRENE

SCENER:

Fosterfar lurur på om han angret.

Fosterfar misliker sine egne reaksjoner.

Saksbehandler etterlyser individuell veiledning for fosterforeldrene i startfasen.

Fosterfaren ringer saksbehandleren og gir uttrykk for at de vil bryte avtalen. Det er de som gjør barnevernet en tjeneste og ikke omvendt.

REFLEKSJON

Hvordan kan fosterforeldrene få hjelp til å forstå hvem Jonas er?

Hvordan kan fosterforeldrene få hjelp til å takle egne reaksjoner?

Hvordan skaper man et genuint ønske om å være fosterforelder og gi plass til en til?

Hvordan kan barnevernet gi veiledning til fosterhjem hvor det kommer signaler om at fosterforeldrene er i ferd med å gi opp?

5 FORARBEID TIL PLASSERING

SCENER:

4.50 inn i filmen. Barnevernet

23.28 inn i filmen. Barnevernet.

31.53 inn i filmen. Barnevernet.

REFLEKSJON

Hvordan fungerer barnets medvirkning i sin egen sak?

Hvordan forhindre at et stort arbeidspress vanskeliggjør et grundig forarbeid til plassering?

Hvordan kan man unngå å stole helt på tidligere erfaring med fosterfamilien? Nytt barn, ny utfordring?

Hvordan forhindre at det oppstår mismatch mellom fosterfamilie og fosterbarn?

Hvor viktig er en behovsprofil i forkant av plasseringen?

Hvordan kan man få flere fosterhjem å velge mellom?

6 TILSYNSPERSON

SCENER:

Jonas får besøk av tilsynsperson.

REFLEKSJON

Hvordan skal tilsynspersonen forklare sin rolle?

Hvem er ansvarlig for å svare på Jonas spørsmål som vedrører ham?

7 ARBEIDSFORDELING FOR ALLE I FOSTERHJEMMET

SCENER:

Familien har spist middag og Jonas blir satt til å rydde opp.
Fosterfar gir uttrykk for at Jonas har skjønt graden av ryddighet de ønsker i hjemmet.

REFLEKSJON

Hvordan kan arbeidsfordelingen i hjemmet balanseres slik at ikke Jonas får mer oppgaver enn det som bør kreves av ham?

8 FOSTERFORELDRENE TID MED JONAS

SCENER:

Ankomsten hvor fostermor forteller om hvordan hun skal jobbe fram til jul.
Fostermor og fosterfar krangler om fordelingen – hvem som skal ta seg av Jonas når.
Fosterfar ser på fotballkamp hos naboen og lar Jonas være hjemme alene.

REFLEKSJON

Hvor grundig bør denne arbeidsfordelingen være planlagt før barnet ankommer?

9 HVEM ER JONAS

REFLEKSJON

Hvordan hadde Jonas profil sett ut i forarbeidet til plasseringen?

10 LOKALMILJØET

SCENER:

Rektor Turid henter fostermoren med bil.

Vikaren Mathias oppsøker rektor.

Fostermors reaksjon når Jonas spør saksbehandleren om han kan få vikaren Mathias som tillitsperson.

REFLEKSJON

Hvordan kan man unngå at relasjoner i lokalmiljøet farger synet på en fosterfamilie og fosterbarn?

11 SKOLESITUASJON

SCENER:

Jonas forteller om sin situasjon for vikaren Mathias og ber Mathias om å holde informasjonen for seg selv.

Vikaren Mathias oppsøker rektor.

Vikaren Mathias kontakter saksbehandleren for å spørre om han kan være noe på frivillig basis for Jonas.

REFLEKSJON

Hvilke muligheter har vikaren Mathias for å hjelpe Jonas, være noe for Jonas, etter betroelsen han har fått?

Hva kan vikaren Mathias gjøre med sin bekymring?

Hvordan kan man øke forventningene til fosterbarnets skolegang?

12 TILLITSPERSON

SCENER:

Vikaren Mathias kontakter saksbehandleren for å spørre om han kan være noe på frivillig basis for Jonas.

Vikaren Mathias forteller om ordningen med tillitsperson når han treffer Jonas i butikken.

Jonas spør saksbehandleren om han kan få vikaren Mathias som tillitsperson.

REFLEKSJON

Hvordan fungerer ordningen med tillitsperson?

Når i prosessen bør barnet bli informert om ordningen med tillitsperson?

13 HVEM KAN JONAS DELE SINE ERFARINGER MED.

SCENER

Fosterfaren snakker nedsettende til ham om hans evner og bakgrunn.

Medelever ved sykkelstativet sier til Jonas at fosterforeldrene ikke er noe glad i ham. De gjør det bare for pengene.

Fosterfaren ser Jonas sammen med garasjegutta.

Fosterfaren skriker til ham at han ikke hører hjemme i fosterhjemmet...

REFLEKSJON

Hvem kan Jonas dele sine erfaringer med?

14 ALLMENHETENS SYN PÅ FOSTERHJEMSORDNINGEN

Kan filmen gi allmenheten et større bilde av hva fosterhjemsbarn må forholde seg til?

Kan filmen gjøre at deler av allmenheten veier sine ord før de snakker om fosterbarns situasjon overfor egne barn?

15 HVORDAN FINNER MAN DEN ENE?

Erfaring fra nyere forskning har avdekket et fellestrekk hos barn som har hatt det vanskelig i oppveksten, men likevel klart seg bra.

De har hatt et bånd til minst en trygg voksen – ikke nødvendigvis en av foreldrene eller en fagperson, men kanskje en nabo, en tante eller faren til en kamerat. De har hatt den ene som Unicef uttrykker det.

Hvordan finner man den ene?

16 HVA SKJER MED JONAS ETTER FILMENS SLUTT?

REFLEKSJON

Kan barnevernet få fosterfamilien til å snu?

Hvilke hjelpetiltak kan komme på banen?

Hvis Jonas må flytte. Hvor flytter han?

Hvem har det helhetlige ansvaret for Jonas nå?